

רצונו - רצוני

שיעור לנשים לרגל חג הגאולה י"ב - י"ג תמוז

מאת צפורה גורליק

פתיחה

ש. מה המשותף בין: אברהם אבינו, אסתר המלכה, מתתיהו, נחשון בן עמינדב?

כולם עשו משהו בניגוד מוחלט להיגיון, והצליחו.

מדוע שאדם חכם יקפוץ לכבשן האש?

מדוע אישה נבונה תכניס את עצמה לסכנה מוחשית בארמון?

מדוע להתחיל מלחמה חסרת סיכוי עם יוונים הרבים והחזקים?

למה לקפוץ אל הים כששום נס לא נראה באופק?

למה באמת הם עשו זאת?

נכון, הם **מסרו את הנפש**, התעלו מעל שיקולים אנוכיים ואגוצטריים, ועשו את מה שנכון עבור כלל ישראל. והם זכו שה' עזר להם והייתה להם ולכל עם ישראל דרכם תשועה והצלה.

ש. האם מסירות נפש קיימת גם בימינו?

ת. בוודאי שכן, רק להביט על החיילים הצדיקים שנותנים לנו דוגמא מוחשית של הקרבת החיים למען עם ישראל. או גיבורים נוספים שיצאו להגן על אחרים. ה' ייקום דמם.

ש. ואם מדובר עלי ועלייך – האם יש לנו מסירות נפש היום? במה?

ומה זו בכלל מסירות נפש? על מה צריך למסור את הנפש? ועל מה לא? על כך נדבר היום דרך חג הגאולה של הרבי הרי"צ, י"ב – י"ג בתמוז.

חלק א' חודש הגאולה

חודש תמוז הינו חודש של עצב, עד כדי שצום י"ז בתמוז נקרא 'צום הרביעי' על שם תמוז - החודש הרביעי מניסן. אכן לאורך הדורות בחודש זה לא חל כל חג, אלא צום בלבד – שמתחיל את תקופת בין המצרים, שלושת השבועות של האבלות על חורבן בית המקדש, שמסתיימים בתשעה באב. אולם לפני כ-100 שנה, בשנת תרפ"ז, 1927 למניינם, אירע אירוע דרמטי של נס והצלה עליו נספר היום. יום י"ב תמוז הפך ליום חג, יום גאולה.

הרבי מסביר שהכל מכוון בהשגחה פרטית מלמעלה. כעת כשאנו עומדים על סף הגאולה, התגלית המהות האמיתית של כל החודש, ושל חורבן בית המקדש בכלל. התגלה, שתמוז הוא בעצם 'חודש הגאולה'. ירח שבמשך דורות סימל חורבן - בעקבות פריצת חומת ירושלים - התהפך ובדורנו התגלה בו פוטנציאל הגאולה שהיה טמון בו מאז ומתמיד. הדבר נותן לנו כוח לא להתפעל מקשיי הגלות, שכן ככל שאנו מתקרבים לגאולה, כל ההעלמות וההסתרים מתבטלים, והטוב שבעולם מתגבר ומנצח.

חלק ב' מה קרה בי"ב תמוז?

המלצה: הזמן קצר מכדי לספר בתוך השיעור את כל סיפור המאסר והגאולה. לפניך קישור לחוברת מתומצתת של ההתרחשויות שקדמו למאסר, המאסר והגאולה. לשיקולך, ניתן להדפיס את החוברת ולבקש מהמשתתפות לקרוא בקול קטעים נבחרים בהכוונתך, או לחילופין לתת לכל כמה נשים עמוד אחר לקרוא בדממה, ולבקש מהן לקרוא קטע מעניין אחד לפי בחירתן בקול.

<https://v.calameo.com/?bkcode=005190071ed7cf209f6dd&mode=mini&showsharemenu=false>

עמ' 2-3: רקע כללי אודות הרבי הרי"צ.

עמ' 11-17 קיצור סיפור המאסר והגאולה.

יומיים חג

נדייק ונאמר, שמדובר בחג גאולה של יומיים: י"ב – י"ג תמוז. י"ב – יום בשורה, י"ג – יום גאולה. כשאסר הרבי הרי"צ והוגלה לעיר קוסטרומה, התקבלה פקודת השיחרור ביום י"ב תמוז, אך מסיבה צדדית לא יכלו לתת את תעודת השיחרור עד למחרת ביום י"ג תמוז. עניין דומה קיים גם בי"ט כסליו שנחגג גם בכ', וגם בפורים שנחגג יומיים י"ד – ט"ו אדר. המשותף לחגים אלה – אלה חגים שאירעו בזמן הגלות, וליום טוב שני של גלויות יש מעלה מיוחדת – שיש בכוחנו דווקא כעת להפוך יום של חול, יום רגיל, ליום קדוש. אולם עיקר הגאולה שייך ליום י"ב, שזהו גם יום ההולדת של הרבי הרי"צ עצמו.

נס נעלה ביותר משיחת י"ב תמוז תש"י

כשנעשה לי נס – זהו מאורע משמח בדרגה הגבוהה ביותר! פחות מזה – אם הנס קרה למישהו קרוב מהמשפחה, פחות מזה – לרב או לאדם אחר.

אבל שמחה על נס שנעשה לנשיא הדור – מושווית לשמחה על נס שקרה לי אישית. "הנשיא הוא הכל" – הרבי הוא ראש, שכל האיברים קשורים אליו, גם אני באופן אישי. ובהיות הראש נעלה משאר האיברים, זו אפילו שמחה גדולה עוד יותר.

ועוד מעלה קיימת בנס שנעשה לנשיא על נס שנעשה לעצמו – כשקורה לאדם נס, יתכן שהזכות הזו תנוכה ממה שמגיע לו בהמשך חייו, אולם נס לנשיא הדור – שהוא צדיק גמור, הרי הוא בוודאי טוב בכל הפרטים.

ולכן יום זה נקרא 'מועד המועדים' ובמכתבו לרגל יום השנה הראשון לגאולתו, כתב הרבי הרי"צ:

"לא אותי בלבד גאל הקב"ה בי"ב תמוז כי אם גם את כל מחבבי תורתנו הק', שומרי מצוה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה..."

ולכן ראוי לקובעו ליום התועדות והתעוררות לחיזוק התורה והיהדות."

זו אינה גאולה של אדם פרטי אלא של נשיא הדור. לכן אנחנו מדברים על כך היום, היות שזה קשור לכל אחת מאיתנו.

לומדים מכך את כוחו של יהודי אחד – בהחלטה תקיפה לא רק החזיק מעמד מול משטר אימתני, אלא ניצח. אותם אלה שאסרוהו, שחררו אותו. ואף על פי שמי יכול לומר שיש לו כוחות כמו לרבי, כוח מסירות הנפש? הרי הרבי סלל את הדרך, ונותן כוחות לכולנו.

חלק ג' – לא אסע בשבת! משיחת ש"פ חוקת, לקו"ש חלק כ"ח

את התוקף הבלתי ייאמן של הרבי הרי"צ נדגים מסיפור שיחרורו מהמאסר לגלות. סיפור זה סיפר הרבי לחסידים בהתוועדות חג הגאולה ולמד ממנו לקח מדהים.

וכן סיפר הרבי:

ביום חמישי, ר"ח תמוז קודם חצות היום, נמסרה לרבי הרי"צ בבית האסורים הידיעה הרשמית כי הוא משוחרר, אך נגזר עליו להתרחק מהעיר ולהישלח לגלות של שלוש שנים בעיר קסטרומה. הפקידים הודיעו לו בנחרצות כי בלילה יהי' עליו לעזוב את העיר ולנסוע. כאשר הרבי בירר את לוחות הזמנים והבין שהרכבת עתידה להגיע ליעדה בעיצומו של יום המנוחה, הוא הודיע מיד, שבשבת בשום אופן לא ייסע.

אחד מהאחראיים שביצעו בפועל את מאסרו ניסה להפעיל עליו לחץ כבד והציב בפניו אולטימטום: אם לא יסכים לנסוע בליל שישי ולהגיע לקסטרומה בשבת, הוא לא ישוחרר כלל מן המאסר. מול איום ישיר זה, השיב לו הרבי במילים שאינן משתמעות לשני פנים, שמוכן הוא להישאר במאסר כל משך זמן שיהיה, אבל בשבת בשום אופן לא ייסע!

בעמידתו העיקשת הזו, הרבי העמיד את עצמו מיד במצב של סכנה ודאית. הרי רק זמן קצר קודם לכן ריחף מעל ראשו גזר דין של עונש מוות שבוטל רק ברגע האחרון והומר בגלות. הסירוב המפתיע שלו עורר בהם כעס נוסף וגדול, שכן הם ראו בהתנהלותו מרידה כנגד פקודה שלהם. יתרה מכך, צעד זה גרם לפרסום שמירת השבת בבית המאסר שלהם ובפרסום הכי גדול. בסופו של דבר, בעקבות העדר יכולתם להוציא לפועל את מזימתם לגרום לכך שהרבי ייסע בשבת, ולאחר השתדלות מיוחדת בקרב חוגי הממשלה, נאלצו הפקידים להיכנע והרבי יצא לדרך רק ביום ראשון, ג' בתמוז.

על סירוב זה מקשה הרבי: לכאורה, מדוע העמיד עצמו הרבי בסכנת נפשות מיידית וממשית על ידי סירובו (שכן עצם המרידה בפקודה עוררה כעס רב אצל הפקידים, ויכלה להחזיר לתוקפו את גזר דין המוות המקורי שריחף מעליו מלכתחילה)? הרי חילול השבת המדובר לא היה באותו זמן, והיה בגדר ספק בלבד (שכן היה סיכוי שיצליחו לפעול לעצירת הרכבת בדרך, או להשיג כרטיס לרכבת אחרת). יתרה מכך, גם אילו היה מוכרח להישאר בקרון בשבת, הרי הוא אנוס, והדבר כרוך לכל היותר באיסור דרבנן של תחומין. אם כן, לכאורה היה עליו קודם כל לצאת לחופשי מבית האסורים ומסכנת הנפשות המיידית, ורק אז לטכס עצה כיצד להימנע מחילול השבת העתידי.

ובפרט, שהרי בכך שסרב להשתחרר העמיד הרבי בסכנה את המשך קיומה של יהדות רוסיה (במצב ששרר אז) וכל זאת בשל ענין פרטי של נסיעה בשבת?

הסבר

הביאור לכך הוא שבנקודת העניין, השאלה שעמדה על הפרק לא הייתה שאלה הלכתית אישית ויבשה, אלא שאלה מובהקת של **קידוש השם מול חילול השם**. מטרתם של אלו שאסרו את הרבי הייתה להחריב את עבודתו בהחזקת היהדות. אילו הרבי היה נכנע ונוסע מיד כפי שדרשו, הדבר היה נחשב בעיניהם כניצחון וכ"הסכמה" של הרבי לנסוע בשבת. הציבור הרחב שישמע על כך לא יהיה מודע לחשבונות ההלכתיים של "אונס" או "ספק דרבנן", אלא יפרש זאת כוויתור וכחילול ה'.

בעניינים של קידוש וחילול ה', אין זה משנה האם מדובר באיסור קל או חמור. אין חשיבות לחומרת האיסור הטכני, אלא אך ורק לדרך שבה הדבר מתפרש ונתפס בעיני הסובבים. (עניין זה נרמז בחטא "מי מריבה" בפרשת חוקת, שם נענש משה רבינו בחומרה על שהכה את הסלע במקום לדבר אליו, כיוון שבמעמד כל ישראל החמיץ הזדמנות לקידוש ה' "לעיני בני ישראל").

הנהגתו של הרבי – להחליט החלטה חזקה שלא להתפעל מהם כלל, ולא להיכנע בפניהם בשום עניין (אפילו בדברים שלא נגעו בגלוי ליראת שמים, ועל כך אף ספג ייסורי גוף קשים) – נבעה מדרגה עמוקה הרמוזה בשם הפרשה "חוקת", מלשון **חקיקה**. אדמו"ר הזקן מסביר את ההבדל בין "כתיבה" ל"חקיקה": בכתיבה, האותיות הן מציאות נפרדת ונוספת על הקלף, ולכן ניתן למחוק ולהפריד אותן. לעומת זאת, בחקיקה, האותיות אינן מציאות נפרדת, אלא הן חלק בלתי נפרד מגוף האבן ("מיניה וביה"), ובלתי אפשרי להפרידן מבלי לשבור את האבן עצמה.

אצל הרבי הרי"צ, התורה ועבודת ה' לא היו דבר חיצוני או "תוספת" למציאותו, אלא היו חקוקים בתוך עצם מהותו. ממילא, מסירת הנפש שלו לא נבעה מחשבונות שכליים או מהגדרות הלכתיות, אלא באה "בדרך ממילא". מכיוון שהתורה והוא היו מציאות אחת חקוקה, פשוט לא הייתה לו שום אפשרות להיכנע בפני המפריעים ולנתק את עצמו מעבודת ה' בשום פרט בחייו.

חלק ד' מה זה אומר לי היום?

אז... על מה את חושבת כשאת שומעת את המילים מסירות נפש?

משהו של פעם – או משהו שמתרחש גם היום?

קודם כל נבדיל בין שני מצבים של גלות. גלות בזמן גזירות, וגלות בזמן של רווחה.

זמן של גזירות זהו זמן של מצוקה קיומית, של איסור על שמירת מצוות התורה, כמו שעם ישראל חווה רבות בהיסטוריה: האינקוויזיציה בספרד, גזירות היוונים ונס חנוכה, גזירות הקנטוניסטים ברוסיה, השואה ועוד ועוד.

זמן של רווחה – זמן של שפע בגשמיות, בו אין הגבלות על שמירת המצוות או על היותך יהודי.

שאלה למחשבה – האם אנחנו כעת בזמן של גזירות או בזמן של רווחה?

יחסית לגזירות שהיו לאורך הדורות, אנחנו בדור השפע. דור עם הכי הרבה רווחה ברוחניות, וגם בגשמיות. לא היה זמן כזה מאז הגלות, שבאופן כללי יהודים לא נמצאים היום תחת שליטת הגויים. לא רק בארץ אלא ברוב העולם. כמובן, שנאת ישראל קיימת ועדיין יש לנו הרבה צרות ואסונות מהגויים. אך ההגבלות על קיום תורה ומצוות אינן חיצוניות כעת, אלא פנימיות, מתוכנו.

בכל אופן, מסירות הנפש בכל אחד מהם מתבטאת אחרת:

מסירות נפש **בזמן גזירות** מתבטאת בהחלטה מוחלטת למסור את הנפש על קידוש השם על אף העלמות, הסתרים וקושיות, כאשר גילוי עצם הנשמה מוגדר בבחינת "פשיטות" שלמעלה מהכוחות ואינו חוזר או משנה את השכל והמידות הגלויים (ולכן כוח זה עלול שלא להיות ניכר כאשר עוברים למדינות של הרחבה); ולכן אנו עדים לסיפורים היסטוריים של אנשים פשוטים שהעדיפו למות ולא לוותר על יהדותם בתנועה שלמעלה משכל והבנה.

ואילו מסירות נפש **בזמן רוחה** מתבטאת בשברון לב וזעזוע עמוק ("כתית") מעצם מציאות הגלות והיעדר גילוי עצמות אור אין סוף, זו עבודה פנימית הנוגעת לעצם המציאות וחודרת גם לתוך הכוחות הגלויים עד שהם נעשים מאוחדים לחלוטין עם העצם, ובכך היא מגלה את מאור הנשמה כפי שהוא מושרש בעצמות האלוקית, מקום שבו פשיטות הנשמה וציור כוחותיה הגלויים הם דבר אחד לחלוטין.

זה אומר שיש לנו לב נשבר מכך שאנו עדיין בגלות, ואנו עדיין רחוקים מה' ומהמצב האידיאלי ליהודי ולעם ישראל כולו, וכשכואב לנו כל כך, הרי אנו מחליטים בתוקף לעשות את רצון ה' ויהי מה! זה נקרא מהלך של מסירות נפש – כי **נפש** היא **הרצון** שלנו (כמו שכתוב "אין נפשי אל העם הזה", או "אם יש את נפשכם" במשמעות של רצון). הווה אומר, מסירות נפש הינה מסירת הרצון. ההכרה ש- **רצונו יעשה**. נקודה.

מוסבר בתניא (פרק כ"ה) שכוח זה של מסירת הרצון נותן כוח ועוז ליהודי שעבודתו תהיה כשורה: "שקיום התורה ומצוותיה תלוי בזה שיזכור תמיד ענין מסירת נפשו לה'... שיהיה קבוע בליבו תמיד ממש יומם ולילה לא ימיש מזכרונו, כי בזה יוכל לעמוד נגד יצרו לנצחו תמיד בכל עת ובכל שעה".

ובמילים פשוטות:

כאנשים פשוטים אין ביכולתנו ולא נדרש מאיתנו בעת למות על קידוש ה'.

הרבי קובע שמכיון שכבר היו כבר כמה וכמה צדיקים שהיה להם מסירות נפש, והיה להם גם העילוי של בירור הניצוצות שבשלש קליפות הטמאות, אז מעלה זו נמשכת גם לבניהם ולכל תלמידיהם -אלו שלמדו תורתם, ולכן לא צריכים יותר ניסיונות, ומכל שכן מסירות נפש כפשוטה!! רק צריכים מסירת הרצון. (מאמר ד"ה והיה עקב תשכ"ז (מאמר א) סה"מ מלוקט ב')

עלינו לחיות על קידוש ה'. לקדש את החיים שלנו. שכל יום בחיים יהיה מתוך תחושת שליחות למלא את רצון ה' מאיתנו כאן בעולם. שנזכור, ונרגיש היטב איך רצון ה' חקוק בנו ואינו דבר נוסף שאפשר לעשות אותו (או לא), אלא הוא חלק מאיתנו ממש.

לחיות על קידוש ה' בכל רגע ורגע זה אומר למסור את הנפש שלנו = את רצוננו אליו.

להשתדל לבצע במהלך היום שלנו את כל מעשינו בכוונה שיתאימו לרצונו יתברך.

נשמע רחוק? האמת שממש לא. כבר כיום יש אצל כל אחת שטחים בחיים, בהם ברור לה שכך ולא אחרת. כל אחת אומרת על עצמה:

הרי אני אשה יהודיה, לא? **ברור** שלא אוכל בשר וחלב!

ברור שאדליק נרות שבת!

ברור שאומר מודה אני בבוקר!

ברור שאני שומרת טהרה!

לכל אחת ה'ברור' שלה.

והמשימה היא לכבוש עוד ועוד שטחים כאלה בחיים, בהם ברור לנו מאוד ואין לנו ספקות, שרצונו ייעשה. רצונו הופך לרצון שלנו, לחלק בלתי נפרד מהדנ"א שלנו. חקוק בנו.

היות ועבודתו של הרבי הריי"צ בכל משך שלוש שנים נשיאותו, תר"פ - תש"י, הייתה מתוך מסירות נפש גלויה, והוא ראש בני ישראל ונשמתו – ניצוץ של נשמת משה רבינו, לכן הדבר נותן לכל אחד ואחת מאיתנו כוח ועוז לזכור זאת במהלך החיים שלנו, ובמהלך כל יום ויום בפרט.

ש. מה יכול לעזור לי ולך לזכור זאת בכל שעה?

תנו רעיונות!

*תזכורות בטלפון \ מגנטיים בבית כמו: "שיוויתי ה' לנגדי תמיד" "זכו – שכינה ביניהם" ועוד

*להשתדל לחשוב על משמעות המילים בתפילת הבוקר, בפרט ב'מודה אני', ב'שמע ישראל', כי תחילת היום משפיעה על כל היום כולו.

*לשים בבית תמונה של הרבי והרבי הריי"צ – תזכורת למסירות נפש.

*לומר קריאת שמע שעל המיטה לפני השינה בכוונה.

ולסיום, אולי כבר מספיק למסור את הנפש?

ב1991, לאחר מאורע של אסון בניו יורק, אמר הרבי:

"גם אם רצונו של הקב"ה ב"נחת רוח" ממסירת נפש – הרי, נוסף לכך שכבר יצאו ידי חובת מס"נ במשך כל הדורות שלפנ"ז, מספיקה המסירת נפש של בני"י בכך **שנמצאים עוד רגע אחד בגלות!**

בני"י נמצאים כבר בגלות **יותר מאלף ותשע מאות שנה** ומשיח צדקנו עדיין לא בא! ... כבר סיימו כל עניני העבודה דזמן הגלות, וכבר נעשו כל הפעולות בכל האופנים האפשריים ולא יודעים מה ניתן לעשות עוד, ואעפ"כ, **עובר עוד שבוע, עוד יום ועוד רגע**, ועדיין לא באה הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!" (משיחת ג', ועש"ק וש"ק פ' תצוה, ז' יו"ד וי"א אדר ראשון תשנ"ב, אות י-יב).

כל רגע בגלות הוא מסירות נפש! נבקש מאלוהים יחד – עד מתי?! עד מתי?! עד מתי?! מספיק עם מסירות הנפש. **רוצים משיח, נאו.**